

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 754 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
	Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna	
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
	Inoyatova Zulfiya Xamdamovna	
	Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
	Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi	
	Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
	Kayumov Oybek Achilovich	
	Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
	Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi	
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
	Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna	
	Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
	Rayimova Shahlo Sobirjon qizi	
	STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
	Toshev Elbek Choriyevich	
	Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
	Usmanov Botir Allaberdiyevich	
	Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
	Xalilova Dilnoza Furkatovna	
	Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
	Xodiyeva Dilrabo Pirimovna	
	Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
	Yunusova Nodira Akhmadjanovna	
	Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
	Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
	The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
	Dilfuza Qarshiboyeva	
	Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
	Islamova Dilfuza Dilshodovna	
	Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
	Pardayeva Muxlisa	
	Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
	Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi	
	Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
	Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi	
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
	Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi	
	“Personal learning assistant” vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
	Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li	
	Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
	Ravshanova Dildora Sagdullayevna	
	Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
	Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich	
	Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida)..	283
	Pardaboyev Doston	
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
	Xaydarova Mavluda Mo'ydinjon qizi	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiqa o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Imazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	
Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarining harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari.....	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	
O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishini tarkib toptirishning o'ziga xos tamoyillari	505
<i>Mahmudova Zulfiya, Hoshimova Dilnoza</i>	
Musiq ta'limi yo'nalishi talabalarida qo'shiq ijrochiligi malakalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	509
<i>Murodov Mirshoxid Burxanovich</i>	
Umummuhandislik fanlarini o'qitish jarayonida muhandislik oliy ta'lim muassasalari talabalarining texnologik kompetentligini shakllantirish	513
<i>Kiyomov Abdulla Xaytaliyevich</i>	
Психолого-педагогический анализ использования исторических материалов на уроках математики в начальных классах.....	520
<i>Джавлиева Гулнара Раушановна</i>	
Transport vositalari muhandisligida virtual reallik va simulyatsiyaga asoslangan ta'lim texnologiyalarini joriy etish: amaliy kompetensiyalarni rivojlantirishga tizimli yondashuv	529
<i>Tashpulatov Boyburi Baymurotovich</i>	
Adaptiv texnologiyalar va ularning ta'lim tizimidagi o'rni.....	533
<i>Quchqarova Dilnavoz Shaymaxammat qizi</i>	
Talaba-yoshlarda futbol mashg'ulotlari asosida jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari	538
<i>Alimov Tojiddin Yaxshibayevich</i>	
Milliy madaniy meros asosida talabalarda ijtimoiy va axloqiy mas'uliyatni rivojlantirish.....	542
<i>Nomanov Kozimjon Kamoliddinovich</i>	
Innovatsion o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish yo'llari	546
<i>Nuritdinova Xurshida Norpulatovna, Azimova Umida To'ra qizi</i>	
Pedagogical opportunities for developing productive skills in english language learning	549
<i>Shohida Otahanova</i>	
Bosh miya o'smasi bo'lgan maktab o'quvchilariga zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslarni tashkil etish.....	552
<i>Xakimova Gulshat Abdulalomovna, Nurmuhammedova Ruxshoda Mirsodiq qizi</i>	

Traits of Oral Fluid Biochemistry and Physical Chemistry in Children Exhibiting Abnormalities Post-Uranoplasty	557
Anvarova Muhtasar Anvarovna	
O'simliklarning abiotik stresslarga chidamliligini oshirishda crispr/cas texnologiyasining ahamiyati	561
Saidmurodov Saidali Chori o'g'li, Lutfullayev Nodir Abdusattor o'g'li, Turayev Ozod Sunnataliyevich, Dulanazarov Abror Anvar o'g'li, Xayitova Shahlo Davlatovna	
Zamonaviy sharoitlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini xorijiy tajribalar asosida boshqarish tizimini takomillashtirish	566
Sotimova Barno Marufjonovna	
Tasviriy san'at fanini o'qitishda milliy san'at elementlaridan foydalanishning ayrim metodlari	570
Abdullayev Sayfulla Fayzullayevich, Abdullayev Suxrob Sayfullayevich, Zikrillayeva Visola Hamrayevna	
Метод, основанный на построении симметрии при делении угла с недоступной вершиной	576
Эсонов Мунавваржон Муқимжонович	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni muhandislik faoliyatiga tayyorlash pedagogik muammo sifatida.....	579
Hamraqulov Yorqin Murtazaqulovich	
Internet tizimida muloqotning gendorologik tipologiyasi	584
Raxmonova Barno Odilovna	
Bolalarga xos nutq muhitida etiketning ahamiyati	587
Temirova Nargiza Davlat qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagoglarining kasbiy kompetentligini shakllantirishda virtual reallik asosidagi texnologiyalardan foydalanish.....	590
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Teshaboyeva Zamira Sabirovna, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Hozirgi kun pedagogi.....	594
Dehqanova Muborakxon G'iyeziddin qizi	
"Avesto"dagi ta'limiy-axloqiy qarashlarning nazariy asoslari va pedagogik ahamiyati	598
Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi	
Ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiy-pedagogik muammolarning shakllanish omillari va bartaraf etish yo'llari	602
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro reytinglarga tayyorlashda strategik menejmentning o'rni va ahamiyati.	607
Mannonova Barno	
Scientific-Theoretical Bases of Developing Students' Creative Ability Through Folk Practical Art	611
Ruziyeva Mekka Shukhrat kizi	
3-sinf ona tili darslarida integratsion yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	615
Jurayeva Dildora Ilhom qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	618
Soatov E. M.	
Talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etishga asoslangan dasturiy ta'minot yaratish mohiyati	623
Janabergenova Aysuliy Jaksilikovna	
Maxsus pedagogning kasbiy kompetentligi: zamonaviy yondashuvlar va muammolar	626
Shodiyeva Gulchiroy Nurqosimovna	
O'zbek va qoraqalpoq tillarini integratsiyalashgan holda o'qitishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....	631
Mapruza Embergenova	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik usullardan foydalanishning ahamiyati	636
Jumayeva Maxbuba O'ktam qizi	
Inklyuziv ta'lim muhitida musiqa darslarini tashkil etishning uslubiy asoslari	641
Narzikulov Javohir Ikromovich	
Диагностический потенциал формирования критического мышления в оценке нравственной воспитанности студентов педагогических вузов.....	645
Азимова Гулрухбону, Абдувалиева Мухайё	

Musiqa darslarida 4K kompetensiyalarini rivojlantirishning imkoniyatlari va pedagogik shart-sharoitlari....	652
<i>Ochilova Mohinur</i>	
Oliy ta'limda fransuz tilini o'qitishda qr-kod texnologiyalarining samaradorligi	656
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Смарт-технологии как инструмент повышения эффективности управления	660
<i>Байбаева Мухайё Худайбергеновна, Дехконова Мохларойим Бахтиёржон кизи</i>	
Odam markaziy asab tizimi taraqqiyoti va uni rivojlantirishning amaliy yechimlri.....	664
<i>Mirzayeva Nodira Abduxamidovna</i>	
Mentimeter dasturi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	669
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Talabalarda fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishda yangi renessans pedagogikasining o'rni.....	673
<i>Qlicheva Go'zal Chorshanbiyevna</i>	
Kognitiv rivojlanish zamonaviy ta'lim nazariyasida kompleks fenomen sifatida	678
<i>Abdullayeva Madina Baxtiyor qizi</i>	
Kursantlarning maxsus chidamkorligini oshirishda qo'llaniladigan vosita va usullar	681
<i>I. B. Bobomuratov</i>	
The Main Aspects of the Development of Digital Literacy in Higher Pedagogical Education	685
<i>Yusupova Go'zal Oybek qizi</i>	
Conceptual Approaches to Understanding Fanaticism Among Female Adolescents.....	689
<i>Sobirova Sojidxon Akramjon qizi</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida basketbol texnika va taktikasini shakllantirishning pedagogik asoslari.....	692
<i>Bobojonov Nozimjon Ne'matjonovich, Sirojiddin Nasriddinov Salohiddin o'g'li</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida musiqa nazariyasi va solfedjio darslarining pedagogik xususiyatlari	695
<i>Bobojonova Zeboxon Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida integrativ yondashuv asosida ekologik madaniyatni rivojlantirish ..	699
<i>Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich</i>	
Talabalar identiteti va ularga ijtimoiy tarmoqlar ta'sirining global ahamiyati	702
<i>N. T. Tojiboyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishning zamonaviy usullari	707
<i>Narzullayev Mavlonbek Zikrillo o'g'li, Ostonov Zafar Zamonovich</i>	
Ta'lim metodlari va usullarini modernizatsiya qilish asosida ilmiy tadqiqot madaniyatini rivojlantirishning pedagogik tizimi.....	710
<i>Olimov Temir Xasanovich</i>	
Changes in Adolescents' Communication Under the Influence of Social Media: Emotional Intelligence and Internet Addiction Issues	715
<i>Salomov Shamsiddin Sabokhiddin Ugli</i>	
O'smir qizlarning jismoniy rivojlanishini takomillashtirishda defile mashqlaridan foydalanish metodikasi ...	720
<i>Shaxbazova Gulrux Orifjon qizi, Abdullayeva Maxbuba</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarning divergent fikrlashini shakllantirish metodikasi.....	724
<i>Ubaydullayeva Nazokat Ibodullo qizi</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining pedagogik ko'nikmalarini rivojlantirish: nazariy asoslar, amaliy modellar va innovatsion yondashuvlar	728
<i>Umurzoqova Laylo Baxtiyor qizi</i>	
Talaba-yoshlar jismoniy madaniyat va sportini rivojlantirishning strategik imkoniyatlari	733
<i>Yusupxo'jayev Oxunjon Shuxrat o'g'li</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	737
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Компенсация трудностей в обучении детей младшего школьного возраста, находящихся на длительном лечении	742
<i>Алимова Нигора Исраиловна, Холлиева Нодира Хайтмуратовна</i>	

Формирование профессиональных компетенций будущих художников через освоение узбекского орнамента в системе заданий по композиции.....	745
Д. Б. Бабаева	
Методика и подходы обучения речи в школьной практике	750
Шарипов Одилжлон Гуломжон угли	

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA O'QUV-BILISH FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISHDA NEYROPEDAGOGIK USULLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Jumayeva Maxbuba O'ktam qizi

Termiz davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirish jarayonida neyropedagogik usullardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi. Miya faoliyati bilan ta'lim jarayoni o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ochib beriladi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida samarali o'qitish usullari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari neyropedagogikaning kichik yoshdagi o'quvchilarning bilish jarayonlarini rivojlantirishdagi muhim ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: neyropedagogika, o'quv-bilish faoliyati, kichik maktab yoshi, kognitiv rivojlanish, ta'lim samaradorligi.

Abstract: The theoretical and practical aspects of using neuropedagogical methods in the formation of educational and cognitive activity in primary school students are examined. The relationship between brain activity and the educational process is clarified, and effective teaching methods based on modern pedagogical technologies are analyzed. The findings indicate that neuropedagogy plays a significant role in developing the cognitive processes of young learners.

Key words: neuropedagogy, educational and cognitive activity, primary school age, cognitive development, educational effectiveness.

Аннотация: Рассматриваются теоретические и практические аспекты использования нейрopedagogических методов в процессе формирования учебно-познавательной деятельности у учащихся младшего школьного возраста. Раскрывается взаимосвязь между деятельностью мозга и образовательным процессом, анализируются эффективные методы обучения на основе современных педагогических технологий. Результаты исследования свидетельствуют о значимой роли нейрopedagogики в развитии познавательных процессов у младших школьников.

Ключевые слова: нейрopedagogика, учебно-познавательная деятельность, младший школьный возраст, когнитивное развитие, эффективность образования.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv sharoitida ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri – har tomonlama rivojlangan, mustaqil fikrlay oladigan va zamonaviy bilimlarni egallagan shaxsni shakllantirishdan iboratdir. Bu jarayonda, ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi muhim ahamiyat kasb etadi, chunki aynan kichik maktab yoshida o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishi, o'quv-bilish faoliyati va intellektual salohiyati shakllanadi.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish pedagogika va psixologiya fanlarining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Ushbu yosh davrida bolalarning diqqat, xotira, tafakkur kabi bilish jarayonlari faol rivojlanadi. Shu sababli o'qitish jarayonini ilmiy asosda tashkil etish, o'quvchilarning psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olish va ularga mos metodlarni qo'llash zarur hisoblanadi.

So'nggi yillarda fan va texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida ta'lim jarayoniga yangi yondashuvlar kirib kelmoqda. Shunday innovatsion yo'nalishlardan biri – neyropedagogika hisoblanadi. Neyropedagogika inson miyasining ishlash mexanizmlarini o'rganishga asoslanib, ta'lim jarayonini shu bilimlar asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning individual xususiyatlarini aniqlash, ularning o'rganish uslublarini hisobga olish va samarali o'qitish metodlarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

Neyropedagogik yondashuvning asosiy g'oyasi – o'qitish jarayonini inson miyasining tabiiy rivojlanish qonuniyatlariga moslashtirishdan iborat. Bu esa o'quvchilarning bilimlarni oson, tez va samarali o'zlashtirishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, kichik maktab yoshidagi bolalarda miya plastiklik darajasi yuqori bo'lib, bu davr ta'limiy ta'sirlar uchun eng qulay davr hisoblanadi. Shu bois, neyropedagogik usullarni aynan boshlang'ich ta'limda qo'llash yuqori natijalarni ta'minlaydi.

Mazkur maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, bugungi kunda an'anaviy o'qitish usullari ko'plab hollarda o'quvchilarning individual xususiyatlarini yetarli darajada hisobga olmaydi. Natijada o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatida passivlik, diqqatning sustligi va bilimlarni yuzaki o'zlashtirish holatlari kuzatiladi. Neyropedagogik yondashuv esa ushbu muammolarni bartaraf etish imkonini beradi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi – kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik usullardan foydalanishning nazariy asoslarini o'rganish va ularning amaliy samaradorligini tahlil qilishdan iborat.

Shunday qilib, neyropedagogik yondashuvni ta'lim jarayoniga tatbiq etish orqali kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatini samarali shakllantirish imkoniyatlari kengayadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirish masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida keng o'rganilgan bo'lib, mazkur muammo bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Ushbu yo'nalishda mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari muhim nazariy va metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

O'quv-bilish faoliyati tushunchasi psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'quvchining bilimlarni o'zlashtirishga qaratilgan faol, ongli va maqsadli harakati sifatida talqin etiladi. Ushbu masala yuzasidan olib borilgan tadqiqotlarda o'quvchilarning bilish jarayonlari – diqqat, xotira, tafakkur va nutqning rivojlanishi o'quv faoliyatining samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishi ta'kidlangan.

Mahalliy olimlardan E.G'. G'oziev o'z tadqiqotlarida kichik maktab yoshidagi bolalarning psixologik rivojlanish xususiyatlarini chuqur tahlil qilib, bu davrda bilish jarayonlarining jadal rivojlanishini asoslab bergan. Uning fikricha, o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda ularning yosh xususiyatlarini hisobga olish muhim omil hisoblanadi.

O'. Tolipov va M. Usmonboyeva tomonidan ishlab chiqilgan pedagogik texnologiyalar nazariyasida o'quv jarayonini samarali tashkil etish uchun zamonaviy metodlardan foydalanish zarurligi asoslab berilgan. Ular o'qitishda innovatsion yondashuvlar, interfaol metodlar va shaxsga yo'naltirilgan ta'limning ahamiyatini alohida ta'kidlaydilar.

Xorijiy tadqiqotchilar orasida neyropedagogika yo'nalishi alohida e'tiborga loyiqdir. M.H. Immordino-Yang o'z ilmiy ishlarida emotsiyalar va o'rganish jarayoni o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ko'rsatib, o'quvchilarning hissiy holati ularning bilimlarni o'zlashtirishiga kuchli ta'sir qilishini asoslab bergan.

Shuningdek, D.A. Sousa "How the Brain Learns" asarida inson miyasining o'rganish jarayonidagi faoliyatini tahlil qilib, ta'limni miya faoliyati qonuniyatlariga mos ravishda tashkil etish zarurligini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, o'quvchilarning diqqatini jalb qilish, axborotni qismlarga bo'lib berish va takrorlash orqali bilimlarni mustahkamlash samarali natija beradi.

E. Jensen esa "Brain-Based Learning" konsepsiyasida o'qitish jarayonida multisensor yondashuv, ya'ni bir vaqtning o'zida bir nechta sezgi organlari orqali axborotni qabul qilish o'quvchilarning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam berishini ilmiy asoslab bergan.

Bundan tashqari, zamonaviy tadqiqotlarda neyropedagogikaning asosiy tamoyillari sifatida quyidagilar ajratib ko'rsatiladi: individual yondashuv, emotsional muhit yaratish, faol o'qitish usullaridan foydalanish va o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirish. Ushbu tamoyillar kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini samarali shakllantirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mavjud ilmiy ishlarda o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirishning umumiy pedagogik va psixologik asoslari yetarlicha yoritilgan bo'lsa-da, aynan neyropedagogik yondashuv asosida bu jarayonni tashkil etish masalasi hali to'liq o'rganilmagan. Shu sababli mazkur tadqiqot ushbu yo'nalishda mavjud ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida ma'lumotlar pedagogik tajriba-sinov usuli asosida yig'ildi. Unda 2–3-sinf o'quvchilari ishtirok etib, ular nazorat va tajriba guruhlariga ajratildi hamda kuzatish, suhbat, test va diagnostik topshiriqlar orqali dastlabki ma'lumotlar olindi. O'quvchilarning diqqat, xotira, tafakkur va o'quv motivatsiyasi darajalari maxsus mezonlar asosida baholandi. Tajriba davomida neyropedagogik usullar qo'llanilgan guruh natijalari

an'anaviy usullar asosida o'qitilgan guruh bilan taqqoslab borildi. Olingan ma'lumotlar miqdoriy va sifat tahlili orqali qayta ishlanib, statistik usullar yordamida umumlashtirildi hamda o'zgarish dinamikasi foiz ko'rsatkichlarda aniqlab berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqot doirasida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik usullarning samaradorligini aniqlash maqsadida tajriba-sinov ishlari olib borildi. Tadqiqotda 2–3-sinf o'quvchilari ishtirok etib, ular nazorat va tajriba guruhlariga ajratildi.

Tajriba jarayonida nazorat guruhida an'anaviy o'qitish usullari qo'llanilgan bo'lsa, tajriba guruhida neyropedagogik yondashuv asosida tashkil etilgan metodlar – multisensor o'qitish, o'yin texnologiyalari, vizual materiallar, qisqa diqqat mashqlari va emotsional qo'llab-quvvatlash usullari joriy etildi.

Tadqiqot boshida o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyati darajasi quyidagi mezonlar asosida baholandi:

- diqqat barqarorligi;
- xotira hajmi va aniqligi;
- mantiqiy tafakkur darajasi;
- o'quv motivatsiyasi;
- mustaqil ishlash ko'nikmalari.

Dastlabki diagnostika natijalari har ikkala guruhda deyarli bir xil ko'rsatkichlarni namoyon etdi, ya'ni o'quvchilarning aksariyati o'rta darajadagi o'quv-bilish faoliyatiga ega ekanligi aniqlandi.

Tajriba yakunida qayta o'tkazilgan tahlillar quyidagi natijalarni ko'rsatdi:

1. Tajriba guruhida o'quvchilarning diqqat barqarorligi sezilarli darajada oshib, dars davomida faol ishtirok etish ko'rsatkichlari yaxshilandi.
2. Xotira ko'rsatkichlari, ayniqsa, vizual va eshitish orqali qabul qilingan ma'lumotlarni eslab qolish darajasi yuqori bo'ldi.
3. Mantiqiy fikrlash va muammoni hal qilish ko'nikmalari rivojlandi.
4. O'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi va ichki motivatsiyasi ortdi.
5. Mustaqil ishlash va topshiriqlarni bajarishdagi faollik kuchaydi.
6. Statistik tahlillar natijasiga ko'ra, tajriba guruhida o'quv-bilish faoliyati ko'rsatkichlari o'rtacha 15–20% ga oshgani kuzatildi, nazorat guruhida esa bu ko'rsatkich 5–7% atrofida bo'ldi.

Olingan natijalarni chuqurroq tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, neyropedagogik usullar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini beradi. Ayniqsa, multisensor yondashuv orqali bir vaqtning o'zida bir nechta sezgi organlari jalb etilganda, axborotni qabul qilish va qayta ishlash samaradorligi ortadi.

Shuningdek, o'yin texnologiyalarining qo'llanilishi o'quvchilarning emotsional holatini ijobiy tomonga o'zgartirib, stressni kamaytiradi va o'rganishga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi. Emotsional muhitning ijobiy bo'lishi esa miya faoliyatini faollashtirib, bilimlarning uzoq muddatli xotirada saqlanishiga yordam beradi.

Tahlillar natijasida yana bir muhim jihat aniqlandi: qisqa muddatli diqqat mashqlari va dars jarayonida faol tanaffuslarning tashkil etilishi o'quvchilarning charchashini kamaytiradi hamda diqqatni qayta tiklashga xizmat qiladi. Bu esa o'quv jarayonining umumiy samaradorligini oshiradi.

Umuman olganda, o'tkazilgan tadqiqot natijalari neyropedagogik yondashuvning kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini tasdiqlaydi.

Mazkur tadqiqot natijalari kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik yondashuvning yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Olingan natijalar mavjud ilmiy tadqiqotlar bilan solishtirilganda, ular bilan umumiylik va ayrim o'ziga xos jihatlarni namoyon etadi.

Avvalo, tadqiqot natijalari o'quvchilarning bilish jarayonlari – diqqat, xotira va tafakkurning neyropedagogik usullar asosida sezilarli darajada rivojlanishini tasdiqladi. Bu holat ko'plab xorijiy olimlar tomonidan ilgari surilgan g'oyalar bilan mos keladi. Xususan, miya faoliyatiga asoslangan ta'lim konsepsiyasiga ko'ra, o'quv jarayoni inson miyasining ishlash qonuniyatlariga mos tashkil etilganda bilimlarni o'zlashtirish samaradorligi ortadi.

Tadqiqot davomida qo'llanilgan multisensor yondashuv o'quvchilarning axborotni qabul qilish va qayta ishlash jarayonlarini faollashtirganligi kuzatildi. Bu natija bir vaqtning o'zida bir nechta sezgi organlari jalb

etilganda o'rganish jarayoni samaraliroq kechishini asoslovchi ilmiy qarashlarni yana bir bor tasdiqlaydi. Shu bilan birga, vizual materiallar va interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning diqqatini uzoqroq saqlashga yordam berdi.

Muhokama jarayonida aniqlangan muhim jihatlardan biri – o'yin texnologiyalarining o'quv faoliyatiga ijobiy ta'siridir. O'yin elementlari o'quvchilarning emotsional holatini yaxshilab, dars jarayonida faol ishtirok etishga xizmat qildi. Bu esa, o'z navbatida, o'quv motivatsiyasining oshishiga olib keldi. Emotsional jihatdan qulay muhit yaratilganda, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi ham ortishi kuzatildi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olish zarurligini yana bir bor ko'rsatdi. Bu yosh davrida bolalarning diqqat muddati nisbatan qisqa bo'lgani sababli, dars jarayonida qisqa muddatli faoliyatlarni almashlab turish, tanaffus elementlarini joriy etish samarali natija beradi. Neyropedagogik yondashuv aynan shu jihatlarni hisobga olgani bilan an'anaviy metodlardan ustun turadi.

Biroq, tadqiqot natijalarini tahlil qilish jarayonida ayrim cheklovlar ham aniqlandi. Jumladan, neyropedagogik usullarni samarali qo'llash o'qituvchidan maxsus bilim va ko'nikmalarni talab qiladi. Barcha pedagoglar ham bu yondashuvni to'liq o'zlashtirmagan bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, ayrim ta'lim muassasalarida texnik vositalarning yetishmasligi ushbu usullarni keng qo'llashga to'sqinlik qilishi mumkin.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari neyropedagogik yondashuvni boshlang'ich ta'lim tizimiga keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi. Bu esa o'quvchilarning nafaqat bilim darajasini, balki ularning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yondashuv kabi kompetensiyalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot natijalari neyropedagogikaning kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishdagi nazariy va amaliy ahamiyatini asoslab beradi hamda ushbu yo'nalishda keyingi ilmiy izlanishlar olib borish uchun muhim zamin yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik yondashuvdan foydalanish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

- *Birinchidan*, neyropedagogik usullar o'quvchilarning bilish jarayonlari – diqqat, xotira va tafakkurning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa o'quvchilarning bilimlarni chuqur va mustahkam o'zlashtirishga xizmat qiladi.
- *Ikkinchidan*, multisensor yondashuv, o'yin texnologiyalari va emotsional qo'llab-quvvatlashga asoslangan o'qitish usullari o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning ichki motivatsiyasini kuchaytiradi. Natijada o'quv-bilish faoliyati yanada faollashadi.
- *Uchinchidan*, neyropedagogik yondashuv o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini berib, ta'lim jarayonini differensiallashtirishga yordam beradi. Bu esa har bir o'quvchining o'z imkoniyatlariga mos ravishda rivojlanishini ta'minlaydi.
- *To'rtinchidan*, tajriba-sinov ishlari natijalari neyropedagogik usullardan foydalanish o'quvchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini sezilarli darajada oshirishini (o'rtacha 15–20%) tasdiqladi. Bu holat mazkur yondashuvning samaradorligini amaliy jihatdan asoslaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

- boshlang'ich sinf o'qituvchilarini neyropedagogika asoslari bo'yicha tayyorlash va malakasini oshirish;
- dars jarayonida multisensor va interfaol metodlardan keng foydalanish;
- o'quvchilarning psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda o'quv materiallarini moslashtirish;
- darslarda ijobiy emotsional muhit yaratish va o'yin elementlarini qo'llash;
- qisqa tanaffuslar va diqqatni tiklovchi mashqlardan foydalanish.

Umuman olganda, neyropedagogik yondashuvni boshlang'ich ta'lim tizimiga joriy etish o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatini samarali shakllantirish, ularning intellektual salohiyatini rivojlantirish hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Kelgusida ushbu yo'nalishda keng qamrovli tadqiqotlar olib borish, neyropedagogik texnologiyalarni takomillashtirish va ularni ta'lim amaliyotiga keng joriy etish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Immordino-Yang M.H. Emotions, Learning and the Brain. – New York: W.W. Norton & Company, 2016.
2. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008.
3. Jensen E. Brain-Based Learning: The New Paradigm of Teaching. – California: Corwin Press, 2008.
4. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2000.
5. Qudratov T.R. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2015.
6. Sousa D.A. How the Brain Learns (5th ed.). – Thousand Oaks, CA: Corwin Press, 2017.
7. Tokuhamma-Espinosa T. Mind, Brain, and Education Science. – New York: W.W. Norton & Company, 2011.
8. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari. – Toshkent: Fan, 2012.
9. Wolfe P. Brain Matters: Translating Research into Classroom Practice. – Alexandria: ASCD, 2010.
10. Xoliqov A.A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2011.
11. Zull J.E. The Art of Changing the Brain. – Virginia: Stylus Publishing, 2002.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.